

א. האם אתם מכירים יישוב או קהילה בארץ שמהווים, לדעתכם, דוגמה לחברת מופת? (קיבוץ, קהילה משלבת, יישוב אקולוגי וכדומה.) בנו דגם של אותו יישוב או קהילה, תארו את צורת החיים הייחודית שלהם והסבירו מדוע אתם רואים בכך חברת מופת.

ב. לכל חברת מופת יש חסרונות. ניסיון העבר מלמד שדווקא כשניסו לבנות חברת מופת כזו או אחרת, ההתמקדות באותם ערכים באה לפעמים על חשבון ערכים אחרים. בקשו מחבריכם להגיב על הדגם שהצגתם ולכתוב אילו בעיות עלולות להתעורר בו ואילו ערכים עלולים להיפגע.

ג. נוכח דברים אלו, בקשו מהחברים להתחלק לזוגות. בכל פעם אחד מבני הזוג חושב על חברת מופת ומתאר אותה בקצרה, והשני מצביע על בעיות ועל חסרונות בהצעה.

כתב: אליסף תל-אור

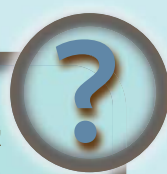

כגשמת כחול/א/ס: כאן בונים - חברת מופת

האזינו לשיר 'דמיין' של ג'ון לנון וקראו את התרגום לעברית:

עצמאות מדינית

א. מהי חברת מופת, בעיניכם?

ב. חשבו באילו מובנים אפשר לראות את החיים בקהילה שלכם ובסביבה שלכם 'חברת מופת'.

ג. אילו מעשים יש לעשות אחרת בסביבתכם הקרובה כדי להצליח להגשים את השאיפה לחברת מופת?

מתיישבים רבים ראו בהקמת היישובים לא רק הזדמנות לחדש את החיים היהודים בארץ ישראל, או להוביל במעשיהם להקמתה של מדינה יהודית בארץ ישראל. הם גם ראו בכך הזדמנות לבנות חברת מופת. חברת מופת היא חברה המתנהלת בצורה הנכונה והטובה ביותר (על פי ראות עיניו של האדם המתאר אותה). למשל, חברי קיבוצים רבים ראו ב'קבוצה' הזדמנות לחיים נעלים ביותר: חיים שוויוניים מתוך שותפות מלאה. היישוב הראשון שנבנה במתכונת הזאת הוא דגניה, 'אם הקבוצות והקיבוצים'. בעקבות הקמת דגניה, ולאור המבנה המיוחד שהנהיגו המתיישבים בדגניה, הוקמו קבוצות וקיבוצים רבים ברחבי הארץ. יוסף בוסל, אחד האנשים המרכזיים בעיצובה של דגניה, ניסח את המטרה המרכזית של החיים השיתופיים והשוויוניים בקבוצה:

גולת הכותרת של הקבוצה [...] לברוא חיים של שוויון במובן הכלכלי וחיים של שוויון בין החברים והחברות.
(מתוך 'השאיפה לחיי שיתוף וראשית הגשמתה בעלייה השנייה: דעות ועדויות' מאת שמואל גדון)

א. מה היתרונות ומה החסרונות בחיים שיתופיים בקיבוץ?
ב. האם הייתם רוצים לגור בקיבוץ? מדוע?

לצד רעיון השיתוף והשוויון בחברת המופת שביקשו חברי הקיבוצים להקים, היו לאנשים אחרים שאיפות אחרות. תנועת 'אחווה', תנועה ציונית אמריקאית, הקימה שבעה יישובים וקנתה אדמות רבות. פעילים ועולים רבים בתנועת אחווה ראו בחידוש החיים בארץ ישראל הזדמנות ליצירת חיים אנושיים ויהודיים בריאים ומאוזנים:

אני מרוסיה וגר באמריקה זה שלוש שנים [...] אני רוצה לחיות בארץ ישראל עם משפחתי [...] חיים יהודיים, באמריקה החיים משוגעים [...] ואראה את הארץ והינה נשחתה ולא ישרה בעינינו [...] נפלה מאוד היהדות והתורה בשפל המצב [...] כי רובם ברובם מחללי שבת [...] אנו רוצים שילדינו יתחנכו בארץ ישראל וינשאו בה באווירה שבה היהודי והאדם יגיעו להתפתחותם המקסימלית כאישיות אחת.

(מתוך מכתב שכתב מקס באקר, לקסינגטון, ארצות הברית, אל המשדד הארצישראלי ביפום 13.3.1914)

שאיפה דומה לזו חוזרת בדבריהם של רבנים והוגים דתיים לפני וגם אחרי קום המדינה. הם שאפו שהחברה או המדינה תהיה חברה המגשימה את חיי התורה והמסורת של עם ישראל באופן מלא. כך כתב, לדוגמה, החכם משה מלכה. החכם משה מלכה היה יליד מרוקו, שם שימש ברבנות, ולאחר עלייתו ארצה היה רבה הספרדי הראשי של העיר פתח תקווה במשך שנים ארוכות:

להעמיד דגל המדינה בבית הכנסת - אדרבה, זהו כבודה ותפארתה של מדינת ישראל שיתנוסס דגלה על גבי ארון הקודש, כדי להוכיח קבל העמים והעדויות שתורת ישראל וארץ ישראל היינו הך, וכי דגל ישראל צריך שיהיה קשור לתורה ישראל.

(שו"ת מקוה המים, חלק ה סימן כ"ב, סעיף ג)

לצד עמדות אלו היו, כמובן, עמדות נוספות אשר חשקו בחברת המופת אך פירשו וביטאו את משמעות הרעיון בדרכים שונות.